

PRITARTA
Rokiškio rajono savivaldybės tarybos
2016 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. TS-127

PATVIRTINTA
Rokiškio mokyklos-darželio „Ažuoliukas“
direktoriaus 2016 m. birželio 3 d. įsakymu
Nr. V-93

ROKIŠKIO MOKYKLOS-DARŽELIO „AŽUOLIUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokyklos pavadinimas: Rokiškio mokykla- darželis „Ažuoliukas“.
2. Buveinės adresas: Taikos g. 15, LT 42142, Rokiškis. El. pašto adresas – azuoliukasmok@gmail.com. Internetinės svetainės adresas – www.rokiskioazuoliukas.lt
3. Įsteigimo data: 1992-09-01.
4. Teisinė forma: biudžetinė įstaiga.
5. Priklausomybė: Rokiškio rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga.
6. Steigėjas: Rokiškio rajono savivaldybės taryba.
7. Ugdymo kalba: lietuvių.
8. Ugdymo forma: dieninė.
9. Pagrindinė veiklos sritis: pradinis ugdymas.
10. **Vaikai ir jų poreikiai. Mokytojų pasirengimas. Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai**

10.1. Rokiškio mokyklos– darželio „Ažuoliukas“ (toliau - Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau vadinama - Programa) siekiama tenkinti šiuos vaikų poreikius: *etninius* (nori suprasti ir puoselėti savo krašto tradicijas, dainuoti savo krašto dainas, liaudies gerėtis liaudies muzika, tradicijoms), *socialinius* (nori būti mylimas, gerbiamas, suprastas, savarankiškas), *pažintinius* (trokšta aktyvios veiklos, kad pažintų aplinką ir save, suaugusiųjų pasaulį, rasti vietą jame), *judėjimo* (vaikas nuolat juda, bėgioja, sportuoja, laipioja, aktyviai veiklai skirtose zonose: lauko aikštelėse, sporto aikštyne, ugdymo grupėje), *saviraiškos* (atskleisti kiekvieno vaiko galimybes ir talentus, užsiimti didžiausią malonumą teikiančia veikla):

- vaikams yra nuolat skaitoma, kalbama ir suteikiama proga išreikšti save;
- skatinama, kad užsiėmimo metu vaikai būtų fiziškai ir protiškaiai aktyvūs;
- vaikai dažniausiai dirba individualiai arba mažose neformaliose grupėse;
- vaikams suteikiama galimybių ugdyti socialinius įgūdžius, kooperuotis, tartis ir kalbėtis su kitais vaikais, stengiantis išspręsti problemas;
- vaikams kiekvieną dieną skaitoma. Suaugusieji stengiasi parodyti skaitymą ir rašymą kaip būdą bendrauti vieniems su kitais;
- vaikams suteikiamos galimybės naudoti skirtingas kalbas ar ženklų sistemas (skaitymas, rašymas, piešimas, šokimas ir pan.);
- vaikams suteikiama galimybė ugdyti supratimą apie save, kitus, supantį pasaulį, stebint, liečiant rankomis per užsiėmimus, sąveikoje su kitais daiktais;
- matematika, menas, gamtos mokslai, socialiniai dalykai ir kiti svarbūs ugdomieji užsiėmimai yra integruoti į vaikų ugdomuosius užsiėmimus;
- vaikai kiekvieną dieną su specialistų pagalba atlieka fizinius pratimus raumenims stiprinti;
- kasdien jie turi galimybę saviraiškai su specialistų pagalba per dailę, šokį ir muziką.

Ypatingas dėmesys skiriamas vaiko adaptacijai. Šiuo laikotarpiu tėvai kviečiami pabūti su vaiku grupėje kelias dienas, pabendrauti su auklėtoja. Programoje atsižvelgta į individualius ir specialiuosius poreikius.

10.2. Mokykloje ugdomi vaikai nuo 1,5 iki 7 metų. Ikimokyklinio ugdymo grupės komplektuojamos, atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnius, o priešmokyklinio amžiaus grupės formuojamos 5-6 metų vaikams. Programa parengta, atsižvelgiant į ilgalaikę veiklos patirtį, bendruomenės poreikius, lūkesčius, kiekvieno vaiko reikmes, gerbiant kultūrinių tradicijų įvairovę. Ugdymo grupių aplinka yra mobili, pritaikyta pagal vaikų poreikius, organizuojamas veiklas. Ugdymo priemonės ir veiklos planavimas skatina kiekvieno vaiko vystymąsi, sudaro galimybę individualizuoti ugdymą.

10.3. Mokykloje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės dažniausiai komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių, todėl Programoje pirmiausia orientuojamasi į svarbiausius atitinkamo amžiaus tarpsnio vaikų poreikius bei gebėjimus. Programoje vaikų amžius tik sąlyginai siejamas su pasiekimų žingsniais, dėmesys skiriamas individualiam vaiko tobulėjimui, stebima individuali vaiko pažanga, kuri nebūtinai atitinka vaiko amžių.

10.4. Mokykla yra vieninga ugdymo (si) institucija, užtikrinanti ugdymo ir socializacijos tęstinumą, galimybę sėkmingiau spręsti adaptacijos problemas, kokybišką tėvų (globėjų, juos atstovaujančių asmenų) ir mokytojų bendravimą, bendradarbiavimą. Programa teigia, kad šeima yra pirmasis vaiko mokytojas bei remiasi nuostata, kad šeimos dalyvavimas yra svarbiausia sąlyga stiprinant ir plečiant vaikų ugdymą grupėje, atsižvelgiant į namuose įgytus pomėgius ir žinias. Tėvai (globėjai, juos atstovaujantys asmenys) nuolat gauna informaciją apie Mokyklos darbo organizavimą, jos veiklos tikslus, uždavinius, ugdymo (si) turinį, skatinami dalyvauti ugdymo procese – teikti siūlymus organizuojant ugdymo procesus, organizuoti ekskursijas, asistuoti auklėtojais, talkinti organizuojant šventes ir pramogas, formuoti ugdymo grupės aplinką. Nuolatinis ryšys naudingas visai Mokyklos bendruomenei: tėvams (globėjams, juos atstovaujantiems asmenims), mokytojams, vaikams.

10.5. Mokykla – atvira visuomenei. Bendrauja su savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, bendrojo ugdymo mokyklomis, švietimo, sveikatos priežiūros, sporto, teisėsaugos, vaiko teisių ir kitomis institucijomis. Nuolat remiasi ir naudojami geriausia moderniausių ir sėkmingiausiai dirbančių pasaulio ugdymo įstaigų patirtimi.

10.6. Visi ikimokyklinio ugdymo mokytojai turi reikalingą kvalifikaciją, įgiję reikiamas profesines kompetencijas – ugdymo (si) aplinkų kūrime, ugdymo turinio planavime, ugdymo (si) proceso valdyme, informacinių technologijų naudojimo, ugdytinio pažangos ir pasiekimų vertinimo, ugdytinio pažinimo ir pažangos pripažinimo. Mokytojai vietoje sprendžia praktikoje iškilančias problemas, nuolat analizuodami, reflektuodami pedagoginį darbą, siekiant gerinti ugdymo proceso kokybę. Mokytojai inicijuoja, organizuoja ir dalyvauja miesto metodiniuose renginiuose (parodose, akcijose, seminaruose), dalinasi darbo patirtimi su rajono bei respublikos ikimokyklinio ugdymo mokytojais.

11. Ugdymo turinys grindžiamas:

11.1. **Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas** 2003 m. birželio 17 d. Nr. IX-1630 (7, 8, 15, 22 straipsniai).

Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983) 12 str. pabrėžiama vaiko teisė dalyvauti priimant su savo gyvenimu susijusius sprendimus bei būti aktyviu įstaigos dalyviu. 16 str. pabrėžiama konfidencialumo svarba bendraujant su vaiku ir jo artimaisiais. 27 str. teigiama, apie reikiamą vaikui individualią, pilnavertę aplinką, kuri atitiktų jo poreikius ir pomėgius, padėtų jam tobulėti, vystytis, jaustis saugiu. 29 str. šiame straipsnyje akcentuojama šeimos, tautos, bendruomenės svarba bei stiprus žmogaus gyvenimo kokybės ryšys su gamta.

11.2. **Vaiko gerovės politikos koncepcijos**, patvirtintos Lietuvos respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569 „Dėl vaiko gerovės valstybės politikos įgyvendinimo“. Bendrosiose nuostatose teigiama, kad gerovė, tai organizuota socialinių paslaugų ir institucijų sistema, sukurta padėti individams ir grupėms pasiekti patenkinamus gyvenimo, sveikatos ir

asmeninių bei socialinių ryšių standartus, kurie leistų jiems išplėtoti visus gebėjimus ir pagerinti jų gyvenimo kokybę, atsižvelgiant į jų šeimų ir bendruomenės poreikius.

11.3. Programa atliepia valstybės **švietimo strategijos 2013-2022 metų nuostatas** ir šių nuostatų įgyvendinimo programą, **Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo (2014), 2016–2019 m. Mokyklos strateginio plano nuostatas**. Rengiant programą vadovautasi šiuolaikinėmis ikimokyklinio ugdymo metodikų naujovėmis, Mokyklos ikimokyklinio ugdymo mokytojų patirtimi, individualios programos „Po ąžuolėliu“ 2010–2015 m. ikimokyklinio ugdymo programos kokybine analize.

11.4. Programoje laikomasi visuminio ugdymo nuostatos. Ugdymo turinys sudaromas atsižvelgiant į vaiko visuminio pasaulio suvokimą ir mąstymą, veiklos konkretumą ir sinkretiškumą. Ugdymo metu siekiama vertybinių nuostatų, jausmų, mąstymo, veiksmų vienovės, išorinio ir vidinio pasaulio vienovės.

11.5. Sąlyginai programoje **išskiriamos šios ugdymosi sritys**: socialinio ir emocinio, pažinimo; kalbos ir komunikavimo; meninės raiškos; fizinio aktyvumo. Į visas ugdymosi sritis integruojami mokėjimo mokytis, iniciatyvumo ir atkaklumo, kūrybiškumo, tyrinėjimo, problemų sprendimo gebėjimai.

11.6. Programos skyriuose atskleidžiamos ugdymosi sričių aktualios charakteristikos, vertybinės nuostatos, vaiko sėkmei aktualūs gebėjimai (pagal amžių), priemonės, rekomenduojami metodai. Išskirti gebėjimai padės mokytojams analizuoti individualią vaikų pažangą, numatant priemones, metodus reikalingiems gebėjimams įgyti. Vaikų gebėjimų tęstinumą garantuoja Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, kurioje akcentuojamos ugdymas pagal penkias kompetencijas: socialinė, pažinimo, komunikavimo, sveikatos saugojimo, meninė, į kurias integruojami mokėjimo mokytis, kūrybiškumo, verslumo gebėjimai

11.7. **Regiono ir įstaigos savitumas.**

11.7.1. **Ugdymo individualizavimas.** Programos vykdytojai siekia pažinti kiekvieną vaiką ir ugdymo procesą pritaikyti kiekvienam vaikui, parenkant tinkamiausius būdus ir metodus, vaiko ugdymas skatinamas per stipriąsias jo susiformavusių gebėjimų sritis, didesnė mokytojo parama teikiama mažiau susiformavusiomis sritimis. Jeigu reikalinga teikiama korekcinė pagalba. Individualias vaikų ugdymo (si) problemas padeda spręsti Vaiko gerovės komisija.

11.7.2. **Ugdymo (si) aplinka.** Kuriama aplinka, į kurią vaikas norėtų sugrįžti. Siekiama, kad vaikai išbandytų naujas veiklos formas ir pažinimo būdus (ugdymo grupėje, už ugdymo grupės, Mokyklos ribų), kauptų naują patirtį. Vaikams sukuriama sąlygos savarankiškai arba su pagalba veikti viešose Mokyklos erdvėse: ugdomieji kabinėtai, Mokyklos kavinukė, mažasis „Gyvūnų kampelis“, mobili bibliotekėlė ir kita, kuri skatintų aktyvų vaiko dalyvavimą: tyrinėti, pažinti, pasitikėti savo gebėjimais. Kuriama vaikų kultūra, kai vaikai gali pasitikėti suaugusiais, mokytis iš jų.

11.7.3. **Lankstus specialistų integravimas į ugdymo procesą (komandinis darbas).** Į pagalbą dirbantiems mokytojams ateina mokytojai specialistai (logopedas, specialusis pedagogas, kūno korekcijos mokytojai, dailinio, muzikos ugdymo mokytojai). Glaudžiai bendradarbiaudami su ikimokyklinio ugdymo mokytojais, vaikų tėvais integruojasi į ugdymo procesą (veiklas organizuoja grupėje kartu) nepažeisdami jo vientisumo. Vaikams siūloma dalyvauti specialistų parengtų individualių programų veiklose: sportinių žaidimų programa „Mažasis futboliukas“, anglų kalbos pradmenų ugdymo programa, vaikų dailės studija.

11.7.4. **Programos įgyvendinimas.** Tai gyva dvimetė programa: pirmais programos įgyvendinimo metais siekiama stiprinti aplinkos pažinimą ir matematinį suvokimą, antrais metais - aplinkos pažinimą ir kalbą. Fragmentiškai taikomas skandinaviško ugdymo modelis- lauko grupės.

11.7.5. **Glaudus bendradarbiavimas su šeima.** Šeima yra pedagogas, kuris išsamiai ištiria vaikus, pasiruošia įvairioms progoms ir galimybėms, įsiterpia kritiniais momentais, dalijasi vaiko interesais. Ji klauso ir stebi, kaip vaikas naudojasi ugdymo situacijomis. Ji pasirengusi padėti parinkti žodžius, suteikti reikiamos medžiagos ir erdvės, kad vaikas galėtų gerai jaustis. Ji puikiai žino, kada geriausias laikas ir kaip geriausia pasiūlyti savo pagalbą.

Veiksmingiausi bendradarbiavimo būdai, taikomi įstaigoje.	Formos
Tėvystės įgūdžių formavimas (įvairios švietėjiškos veiklos tėvams organizavimas).	Seminarai, rekomenduojamų straipsnių tėvams rinkiniai, lankstinukai ir kt.
Komunikacija (susitikimai su šeima, pastovi informacija apie vaikų ugdymą, pasiekimus).	Pokalbiai kasdieniniai, tiksliniai. skelbimai lentoje, grupės televizijoje susirinkimai, el. paštai, el. komunikacinės sistemos pritaikymas aktyviai komunikacijai, įstaigos internetinė svetainė, stendiniai, vaizdiniai pranešimai,
Savanorystė	Pagalba organizuojant bendras veiklas vaikams, rengiant šventes, akcijas, išvykas, projektus.
Bendras sprendimų priėmimas.	Sprendimai dėl vaiko ugdymosi sėkmės, apklausos, jų rezultatų panaudojimas ugdymo proceso tobulinimui, probleminiai susitikimai, apskritieji stalai.
Aktyvus socialinių partnerių ir mokyklos bendradarbiavimas.	Bendri renginiai tėvams ir vaikams, siūlomos edukacinės programos, tenkinant nūdienos poreikius.
Ugdymo veiklos tęstinumas namuose.	Rekomendacijų, skatinančių vaikų raidą, pritaikymas namuose, prasmingų vaiko ugdymui (si) idėjų pritaikymas vaiko veiklai namuose.

12. Ikimokyklinio ugdymo filosofija.

12.1. Programoje siejamos kelios filosofinės ugdymo kryptys. Labai artimos **Ž. Piažė** filosofinės idėjos. Jis vaiko žaidimą laikė kūryba, nes žaisdamas vaikas suvokia ir atkuria pasaulį, įprasmina jį. Ž. Piažė įrodė, kad vaiko vystymosi raidos etapų negalima pažeisti nei skubinant, nei lėtinant, vaiko galios turi atsiskleisti natūraliai. Todėl siekiame, kad vaikas žaistų kuo daugiau ir kad visas ugdymo procesas vyktų per žaidimą. Vaikas pats atranda, sužino stebėdamas, fantazuodamas, eksperimentuodamas, tirdamas, kurdamas. Programos ugdymo turinyje akcentuojamos ne žinios, o vaiko gebėjimai, pabrėžiamos individualios vaiko savybės, pedagogas yra ugdymo turinio organizatorius. Ugdymas organizuojamas vadovaujantis **humanistinės pedagogikos holistiniu** (visuminiu) požiūriu į ugdomą asmenybę jos saviraidą ugdymosi procese. Humanistinė pedagogika vaiką priima tokį, koks jis yra. Esminė priemonė tikslui pasiekti yra bendravimas, kuris teikia vaikams kasdienį džiaugsmą, stiprina jų asmenybę, dovanoja jiems pasirinkimo laisvę, įžiebta bendradarbiavimą. **Progresyvinė** filosofinė kryptis akcentuoja ugdytinio gebėjimą spręsti problemas, kritiškai mąstyti, veikti pačiam, kaupti informaciją.

12.2. Humanistinio-dorinio ugdymo integracija į ugdymo (si) procesą grindžiama šiomis vertybinėmis nuostatomis:

- fizinės ir psichinės sveikatos puoselėjimas
- tikėjimas, pasitikėjimas, bei rūpinimasis savimi ir kitais;
- gebėjimas reikšti savo poreikius, jausmus ir emocijas;
- siekimas būti bendruomenės (grupės, darželio, tautos) nariu.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

13. Kokybiškų ugdymo paslaugų visiems vaikams pasiekiamumo: mokytojai turi aiškiai išreikštą požiūrį į vaiką ir vaikystę. Vaikas pripažįstamas kaip ypatingas, gebantis ir aktyviai besimokantis, o suaugusiojo pareiga yra jį drąsinti, skatinti ir remti. Kiekvienas vaikas yra smalsus, protingas ir sumanus, savo žinias jis kuria bendraudamas su bendraamžiais, suaugusiais ir aplinka.

Vertinama vaiko nuomonė ir aktyvus dalyvavimas priimant sprendimus, susijusius su kasdienine jo veikla Mokykloje.

I vaiką orientuoto individualizavimu pagrįsto ugdymo (si): auklėtojos žinodamos vaiko raidos ypatumus, remdamosi savo patirtimi, supranta kiekvieno vaiko individualius skirtumus ir stengiasi atliepti kiekvieno vaiko individualiems poreikiams ir galimybėms.

Aktyvaus šeimos dalyvavimo vaiko ugdymo(si) procese: siekiant kokybiško ugdymo svarbiausi ugdymo partneriai yra tėvai (globėjai). Mokytojai pripažįsta, kad šeimos yra skirtingos socialine, ekonomine, kultūrine, religine prasme. Ši įvairovė yra gerbiama. Bendradarbiaujant su šeima, remiantis abipusiu pasitikėjimu ir pagarba.

Nuolatinio mokytojų profesinio tobulėjimo: personalui (auklėtojams, auklėtojų padėjėjams, specialistams) dirbančiam pagal ikimokyklinio ugdymo programą sudaromos galimybės tobulinti kvalifikaciją, ypač svarbus tobulėjimo aspektas – savo kasdieninės praktikos refleksija per vaikų stebėjimą ir jų patirties dokumentavimą, lyderystę, komandinį darbą.

Tęstinumo: siekiama darnaus perėjimo nuo ankstyvojo ugdymo šeimoje prie ikimokyklinio ugdymo grupėje, užtikrinamas nuoseklus ugdymo tęstinumas priešmokyklinio ugdymo grupėje.

Grįžamojo ryšio užtikrinimo: bendraujant tikimasi grįžamojo ryšio. Skatinamas ir palaikomas auklėtojų ir šeimos keitimasis informacija apie vaiko ugdymąsi. Nuolatinis ugdymo proceso vertinimas, auklėtojos veiklos refleksija, padedanti analizuoti vaikų pasiekimus ir inspiruoti kokybinius pokyčius.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

14. **Tikslas** – siekti, kad vaikai: įgytų jų amžiaus tarpsniui būtinus savarankiškumo gebėjimus; įgytų jų amžiaus tarpsniui būtinus socialinius gebėjimus; įgytų jų amžiaus tarpsniui būtinus kognityvinius gebėjimus; išmoktų kritiškai mąstyti; nebijotų klausti; pasitikėtų savimi; augtų atsakingais Lietuvos ir pasaulio piliečiais; gerbtų save ir aplinkinius; žinotų savo teises ir pareigas.

15. Uždaviniai:

15.1. pritaikyti ugdymo turinį (gamtos ir aplinkos pažinimas, kalba, matematika ir IT raštingumas, meninis ugdymas, fizinis aktyvumas ir sveikata, emocinio intelekto ugdymas), kuris padėtų atsiskleisti vaikų individualiems gebėjimams;

15.2. siekti bendravimo ir socialinių įgūdžių formavimosi, kuriant palankias aplinkas vaikų kultūrai plėtoti, žaidimui, bendravimui, tyrinėjimams, kūrybai;

15.3. ugdyti ir plėtoti vaiko kalbą, kaip bendravimo, saviraiškos, pažinimo priemonę;

15.4. stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinti aktyvaus judėjimo, saugumo poreikį;

15.5. padėti ir paskatinti vaiką pažinti save, aplink supantį pasaulį, sukuriant sąlygas įvairiems pažinimo ir tyrinėjimo būdams.

15.6. skatinti vaikų meninę raišką, palaikant jo spontaniškas idėjas, kūrybiškumą, ugdyti estetinį suvokimą.

15.7. užtikrinti pozityvų mokytojų ir šeimos bendradarbiavimą, kuriant pridėtinę ugdymosi vertę;

15.8. kurti estetišką, saugią, funkcionalią aplinką, skatinančią vaiką kurti, pasitikėti, išreikšti save bendraujant su įstaigos bendruomene.

16. Ugdymo vertybės – ori, laisva, kūrybiška asmenybė, sėkmingai besimokantis, aktyvus bendruomenės dalyvis, tolerantiškas skirtybėms.

17. Esminė ugdymo nuostata – nuo vienerių iki šešerių metų kiekvienoje iš ugdymo (si) ir pasiekimų vertinimo sričių įgytas santykis su savimi, su kitais ir su aplinka išreiškiantis nusiteikimas, polinkis, požiūris

IV. UGDYMO METODAI. PRIEMONĖS

18. Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimo laiką įstaigoje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, dalyvaujant mokytojų organizuotose veiklose pačių vaikų spontaniškose veiklose. Ugdymo turinyje išskiriami gebėjimai, kuriuos vaikas turėtų įgyti ankstyvajame amžiuje iki 3 metų amžiaus ir 4-6 metų amžiaus vaikai. Programoje išskiriami ir brandesnių vaikų ugdymosi gebėjimai.

19. Ugdymo turiniu siekiama atskleisti žinių pasaulį, formuoti vaiko gebėjimus, įgūdžius. Ugdymo turinyje formuojamos **šios vertybės**: gailestis ir atjauta (noras padėti kitam), bendradarbiavimas (visų bendros pastangos tikslui pasiekti), dora (sąžiningas, teisingas elgesys), savarankiškumas (aš pasitikiu savimi), atsakomybė (būti patikimam ir vertam pasitikėjimo), kūrybiškumas (mąstymas kitaip, kūryba), tolerancija (kito žmogaus įsitikinimų, papročių vertinimas, neturėti diskriminuojančių nusiteikimų ir nesivadovauti išankstinėmis nuostatomis), tautinė kultūra (tradicijų, papročių, pajautimas, išgyvenimas).

20. Į ugdymo turinį integruojamos tautos šventės, papročiai. Vykdomi aktualūs teminiai pašnekesiai vertybėms formuoti.

21. **Ugdymo metodai**: ikimokyklinio ugdymo mokytojai siekdami įgyvendindami programoje numatytus tikslus ir uždavinius ieško veiksmingų metodų, kurie užtikrintų efektyviausią pedagogo ir vaiko sąveiką. Veiksmingiausi tie metodai, kurie padėtų atsiskleisti kiekvieno vaiko individualioms galioms, kurie būtų patrauklūs ir įdomūs vaikams, turėtų įdomių žaidybinių elementų, skatintų vaikų praktinius įgūdžius. Vaikų gebėjimų ugdymo (si) pagrindas – žaidimas. **Rekomenduojami metodai**: Žaidimas – tai pagrindinis vaikų ugdymosi metodas. Žaidimas ir ugdymosi procesas glaudžiai susiję. Žaisdami įvairaus pobūdžio žaidimus vaikai ugdomi tuomet, kada jų žaidimas atitinka jų galimybes ir poreikius. Žaisdamas vaikas pažįsta artimąją aplinką, tyrinėja ir patiria atradimų džiaugsmą. Aktyviai veikdamas žaidiminėse situacijose vaikas kuria, išreiškia save, bendrauja su bendraamžiais ir suaugusiais, išklauso kitus, siūlo savo idėjas. Vaikai žaidžia sportinius žaidimus – futboliukas, estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai. Pavyzdžio metodas: mokytoja pati ką nors veikia visų vaikų akivaizdoje ir taip skatina vaikus ją mėgdžioti; mokytoja pati pradeda žaidimą, dainelę taip sudomina vaikus, vėliau pasiūlo vaikams tai pratęsti patiems; mokytojas veikia kartu su vaikais partnerio teisėmis; pati ką nors veikia (siuva lėlėms drabužius, gamina priemones) paprašo vaikus padėti. Interpretacija: vaiko saviraiškos ir kūrybiškumo skatinimo būdas, padedantis jam atsiskleisti, savitai išreikšti savo ar pedagogų pasiūlytus sumanymus, idėjas. Pokalbis, diskusija: vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti, ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti. Kūrybiškumą skatinantys metodai: naujų sumanymų kūrimas, „minčių lietus“, problemų sprendimas, idėjų kūrimas, informacijos radimas ir jos pritaikymas, vaizduotės pratimai ir kt. Informacinių technologijų taikymas: kompiuteriniai žaidimai, praktiniai užsiėmimai prie interaktyvios lentos, fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas. Eksperimentavimas, tyrinėjimas: vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti. Regio Emilia metodo elementai: meninė veikla prie šviesos ir smėlio stalų, kūrybinėse laboratorijose, eksperimentavimas su šviesomis ir spalvomis ir kt. Projektų metodas (papildant jį tarptautiniu eTwinning metodu): šio metodo taikymas padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą, atsižvelgiant į platesnį grupės ar mokyklos poreikį. Išvykos, ekskursijos, veiklos už mokyklos ribų: turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė ir emocinė patirtis, ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai, veikti aplinkoje.

22. **Ugdymo priemonės**. Siekiant kokybiško ugdymo tikslų įgyvendinimo Mokykloje taikomos priemonės: *ugdomosios veiklos planavimas*. Taikoma struktūruotas ugdomosios veiklos planavimas. Numatomi veiklos tikslas, uždaviniai individualioje vaiko veikloje, veikloje grupelėmis, veikloje visoje grupėje, už grupės ribų, bendravime su šeima. Kiekvienas mokytojo parengtas planas apmąstomas, reflektuojamas mokytojų komandoje, aptariant tolimesnes veiklos kryptis.

Edukacinė mokyklos aplinka. Grupės aplinkoje numatomos erdvės kūrybinei veiklai, pažintinei- tiriamajai veiklai, aktyviam judėjimui, žaidimams. Aplinka pertvarkoma ir pritaikoma atsižvelgiant į vaikų amžių, poreikius, ugdymo tikslus. Veikla plėtojama už grupės ribų: gyvame kampelyje „Gyvūnai ir paukščiai šalia mūsų“. Praktinės veiklos padeda vaikams artimiau suprasti

gyvūnų ir paukščių elgseną, išsiugdyti gyvūnų globos ir priežiūros įgūdžius, pastebėti gyvąjį grožį savo bendruomenės aplinkoje. Mobilioji bibliotekėlė: skatina vaikus įgyti ankstesnę skaitymo patirtį, propaguoti skaitymo kultūrą šeimose. Mini muziejus „Senovinė seklyčia“. Vaikai susipažįsta su tautos praeitimi (buitiniais rakandais ir kt.). Mokytoja E. Lapienienė parengusi edukacinę programėlę vaikams. Salė pritaikyta vaikų meninei veiklai ir judriai veiklai, renginiams.

Edukacinė lauko aplinka: sukurtose kiemo erdvėse sieksime ugdyti dorą, sveiką, gebantį pastebėti ir kurti grožį vaiką. Sieksime, kad kieme vaikai turėtų erdves pažinimui, stebėjimams, bandymams, literatūrinei, meninei, kūrybai.

<p>ŽELDIRIAI.</p> <p>Žinių apie žaliąjį pasaulį informacinis šaltinis; galimybė atsekti pasakų personažus pvz. „Eglė žalčių karalienė“ ir kt.; nuo mažens matyti aplinkos grožį ir jį puoselėti.</p>	<p>GRUPĖS LAUKO AIKŠTELĖS.</p> <p>Ugdymo veiklų tęstinumui, žaidimams, stebėjimui.</p>	<p>BENDROS LAUKO EDUKACINĖS ERDVĖS.</p> <p>lauko laboratorija, panoraminės pavėsinės. Vaikai visais pojūčiais pažįsta aplinką, Šios erdvės išnaudojamos vaikų kūrybiškumui, tyrinėjimams, smalsumui ir pažinimui ugdyti.</p>	<p>SPORTO AIKŠTYNAS.</p> <p>(judrioji kiemo erdvė). Vaikai gali laisvai judėti, žaisti sportinius, judriuosius žaidimus.</p>	<p>VAIKŲ SODELIAI.</p> <p>Vaikai sodina, sėja ravi auginamus augalus, visais pojūčiais tyrinėja maistinius augalus ir pan.</p> <p>VAISMEDŽIŲ SODAS.</p> <p>Natūralus vaisiaus atsiradimo kelias, sodo darbai ir pan.</p>
<p>ĮDOMUS KIEMO RELJEFAS.</p> <p>Stebėjimas nuo kalnelio, vieta žiemos sportui. Natūralios pievelės salelės (stebėjimams ir kt. veiklai).</p>	<p>FUNKCIONALŪS TAKELIAI.</p> <p>(ekologiniu, relaksaciniu požiūriu). Naudojami pažinimui, judėjimui.</p>	<p>MAŽIEJI ARHITEKTŪROS ELEMENTAI.</p> <p>Skulptūros, mediniai suoliukai, metalo dirbiniai.</p>		

Pagal poreikį vaikams organizuojamos mokytojų parengtos edukacinės programos:

1. Kas pražydo mūsų kiemo pievelėje pavasarį. Siekiai - praktiškai stebėti pražydusius augalus, jų pasikeitimus, aptarti jų naudą. Susipažinti su augalais apdainuotais lietuvių liaudies dainose pvz. papartis, raskila.

2. Kiemo kraštovaizdžio tyrinėjimas (5–7 metai). Siekiai - sudaryti su vaikais aptartos vietovės žemėlapi, atpažinti augalų rūšis pagal požymius, išmatuoti medžių aukštį, nustatyti medžio amžių, nustatyti spygliuočių ir lapuočių medžių skirtumus.

3. Kelionė pažinimo keliu po mokyklos- darželio kiemą. Siekiai - praktiškai pastebėti, kaip medžiai, krūmai ruošiasi pavasariui (pumpurai), aptarti, koks oras mūsų kieme (oro tarša), praktiškai išmatuoti vėjo stiprumą, susipažinti su didžiausiais medžiais mokyklos kieme.

23. **Edukacinė ugdymo grupės aplinka.** Grupės aplinkoje vaikams gausu bendro naudojimo priemonių, taip pat vaikai turi individualaus naudojimo priemones, kurias laiko susitartose vietose (individualios dėžės, lentynėlės). IKT edukaciniame kabinete (skaitmeninė grupės aplinka). Diegiamos ir naudojamos ugdymo kokybei gerinti naujai atsirandančios kompiuterinės komunikavimo priemonės: interneto ryšys, kompiuteris, skaitmeninis foto aparatas, filmavimo kamera, CD grotuvas, įvairūs programuojami žaislai. Šių priemonių dėka aktyvinamas vaikų kūrybiškumas, mąstymas, mokantis tiksliau ir saugiai naudotis technologijomis.

23.1. Skaitmeninė grupės aplinka formuojama pagal vaikų amžių, jų gebėjimus, poreikius.

<p><u>Klausymo stotelė</u> CD grotuvas su keliomis ausinėmis, vaikai gali patys pasirinkti ir klausytis pasakų, įrašų, dainelių, paukščių giesmių. Vaikai mokosi saugiai naudoti grotuvą – įdėti CD, įjungti, išjungti, paspausti atitinkamus mygtukus (groti, sustabdyti, pereiti prie kito įrašo takelio). <u>Garso įrašymo įranga.</u> Diktofonu galima įrašyti savo ir draugų eilėraštką, atlikti auklėtojos skiriamą užduotį, mokosi taisyklingai naudoti priemones, jas išjungti ir įjungti. <u>Kompiuteris, spausdintuvas:</u> vaikai mokosi naudotis kompiuteriu – įjungti ir išjungti, valdyti pelę, atsidaryti ir uždaryti programėles, išspausdinti darbelį, vaikai mokomi naudoti saugiai internetine prieiga.</p>	<p><u>Skaitmeninis foto aparatas ir video kamera</u> Vaikai mokosi taisyklingai laikyti priemones ir jomis naudotis fiksuojant grupės darbą. Aptariamoms vaikų padarytos nuotraukos, jos demonstruojamos grupės aplinkoje (televizoriuje, kompiuteryje), paaiškinama kaip tobulinti filmavimo ir fotografavimo įgūdžius.</p>
<p><u>Muzikinė stotelė.</u> Įvairūs muzikiniai, elektroniniai žaislai (muzikinė klaviatūra, baterijomis valdomi elektroniniai, programuojami muzikos instrumentai).</p>	<p><u>Žaidimai.</u> Programuojami žaislai ugdo vaikų loginį mąstymą, krypties suvokimą (kairė, dešinė, pirmyn, atgal). <u>Vaidybiniai žaidimai</u> (orientacija į bendravimą, kalbos ir pažintinių gebėjimų ugdymą), pristatyti vaikams biuro technologijas (faksą, kopijavimo aparatą), mokyti vaikus atsiliepti telefonu, mokyti su tuo susijusių frazių, esant reikalui, įrengti biuro kampelį, kur vaikai mokomi išsiųsti ir spausdinti dokumentus, juos diktuoti. <u>Žaidimai išorinėje ir imituojamoje aplinkoje.</u> (apsilankyti prie gatvės perėjos, iširengti imituojamą šviesoforą ir žaisti)</p>

23.2. Priemonės pažintinei veiklai.

<p>Bendro naudojimo priemonės . Vandenį geriantis popierius, vaškas, rašomoji lenta, lentynėlės, dėžės, krepšiai žaislams, skaičių, formų, dydžių, spalvų knygeles, dalies, visumos kortelės, priemonės eksperimentavimui (smėlis, akmenėliai, vanduo, gamtinė medžiaga, didinamieji stiklai, indai bei priemonės žaidimai su smėliu ir vandeniu, muilo burbulai, žaislinės plunksnos), ilgio matavimo priemonės, skaičiavimo pagaliukai, geometrines figūras, pinigų pavyzdžiai, žaislai grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui, išardomi ir sudedami žaislai, techniniai žaislai. Žmonių buities, profesijų atributai.</p>

23.3. Priemonės socialinei veiklai.

<p>Individualaus naudojimo priemonės. Asmeninis žaislas, segtuvas (dienoraštis), pratybų knygelės. Segtuve lapai su šeimos ar grupės</p>
--

gyvenimo nuotraukomis, bendravimo situacijų lapai ir kt.

Bendro naudojimo priemonės.

Popierinės kortelės vardui, užrašams. Saugaus eismo, elgesio bendravimo situacijų pratybų lapai, žaislai vaikams džiuginti (žaidimai su burbulais, balionais). Lietuvos ir regiono žemėlapiai. Lietuvos Respublikos vėliava (maža), gaublys, saugaus eismo kortelės ir elgesio kortelės, nuotaikų kortelės, siužetiniai žaislai, profesijų atributai, buities daiktai, žaidimai poromis (domino, loto), atsipalaidavimo žaislai (minkšti žaislai, kamuoliukai), priemonės šviesos ir šešėlių žaismui, veidrodžiai, raminančios ir aktyvinančios priemonės, muzikos įrašai.

Papildomos ugdymo priemonės.

Žurnalai, paveikslėliai, daiktų modeliai, žaislai - galvosūkių, priemonės skirtos „persirengti“, „pasipuošti“. Kompiuteriniai žaislai, skatinantys išbandyti nauja.

23.4. Priemonės komunikacinei veiklai.

Individualaus naudojimo priemonės.

Popierinės (kortelės, juostelės, lapeliai), asmeninė knygelė, popieriniai lipdukai (įvairaus dydžio kortelės), atvirukai, vokai, laiškų rašymo lapeliai.

Bendro naudojimo priemonės.

Knygos vaikams (grupės bibliotekėlė), raidynai, žodžių kortelės, juostelės, stalo žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti. Žaislai su užrašais (kubeliai, mašinėlės ir kt.).

23.5. Priemonės sveikatos saugojimo veiklai.

Individualaus naudojimo priemonės.

Servetėlės, dantų pasta, šepetėliai.

Bendro naudojimo priemonės.

Higienos reikmenys, kaspiniai, skarelės šokiui, šokdynės virvutės, kamuoliai, kėgliai, badmintonas, batutas, laipiojimo virvutės, sūpuoklės ir kt., priemonės estafetėms.

Kamuoliai skirti šokuoti, supamieji žaislai, priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui.

Paveikslėliai, loto sveikatos ir augimo temomis.

23.6. Priemonės meniniams gebėjimams ugdyti

Individualaus naudojimo priemonės.

Piešimo popierius, pieštukai, akvarelė, guašas, pirštų ir kt. dažai, teptukai.

Bendrojo naudojimo priemonės.

Medžiagos tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniam darbams. Priemonės darbo vietai uždengti, apranga dirbti su dažais, širmelė ar kita įranga teatrui, pirštukų lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt. Apranga ir vaidybos atributika. Priemonės muzikavimui (pagal amžių), muzikos ženklai, muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (pagal amžių). Muzikiniai žaislai.

23.7. Pagal amžių suformuoti grupėse žaidimų kampeliai, žaislai ir žaidimai laisvalaikiui.

V. UGDYMO TURINYS

24. Aplinkos pažinimo ugdymosi sritis

Vaikams būdingas noras išbandyti, paliesti. Vaikas nuo paprastų klausimų pereina „kas čia?“ pereina prie klausimų „kodėl?“, „kaip?“. Vaiko pažinimas prasideda nuo savęs, artimų žmonių, jį supančios aplinkos (daiktinės, gamtinės) pažinimo. Skatinant vaiką tyrinėti aplinką, sudaromos sąlygos vaiko loginio mąstymo, atminties, vaizduotės lavinimui. Sėkmingai išnaudojamas metodas – žaidimas.

24.1. Aplinkos pažinimas.

Ikmokykliniame amžiuje aplinkos pažinimas - tai vaiko savęs pažinimas (savo kūno; jausmų ir svajonių pasaulis; savo gebėjimai; ryšiai su kitais žmonėmis), įgytas supratimas apie įvairias pasaulio sritis – artimiausią daiktinę, socialinę ir kultūrinę namų bei grupės aplinką (daiktus, žmones, jų gyvenimo būdą, kultūros reiškinius, techniką ir technologijas), gimtinę, Tėvynę, gamtą (gyvybę, gamtos objektus ir reiškinius, dangaus kūnus), žemę, jos paviršių, laiko tėkmę. Ypatingas dėmesys skiriamas, kad vaikas tobulintų jau turimus aplinkos pažinimo būdus ir išbandytų naujus.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinoję ką nors nauja.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandesniems
<p>-Atpažįsta ir įvardina artimiausios aplinkos daiktus.</p> <p>- Orientuojasi savo grupės aplinkoje.</p> <p>-žino savo, savo šeimos vardus. .</p>	<p>- Išvardina gyvenamosios vietos objektus.</p> <p>-Pastebi pasikeitimus savo aplinkoje.</p> <p>- Atpažįsta ir įvardija artimiausius aplinkos gyvūnus, augalus.</p>	<p>-Pasakoja apie savo šeimą.</p> <p>-Orientuojasi darželio aplinkoje.</p> <p>-Įvardija kelis gimto miesto objektus (miesto, darželio pavadinimą, miesto, gatvės pavadinimą).</p> <p>-Atpažįsta ir įvardija naminius, kai kuriuos laukinius gyvūnus, nusako jų gyvenimo skirtumus.</p> <p>- Skiria daržoves uogas, vaisius ir nusako panaudojimo maistui būdus.</p> <p>-Domisi gamtos reiškiniais, kurių negali pamatyti.</p> <p>-Moka stebėti ir prižiūrėti kambarinius augalus, jų augimą.</p>	<p>- Žino svarbią asmeninę informaciją.</p> <p>- Domisi suaugusio žmogaus gyvenimu, jo darbais.</p> <p>-Žino tradicines šventes.</p> <p>-Žino savo šalies ir sostinės pavadinimą.</p> <p>–Atranda ir mokosi naudotis skaitmeninių technologijų galimybėmis.</p> <p>-Pastebi aiškiai matomus skirtumus ir panašumus tarp gyvūnų ir augalų.</p> <p>- Žino apie naminių gyvūnų naudą žmogui.</p> <p>- Mokosi rūšiuoti atliekas.</p>	<p>- Domisi gamtos reiškiniais ir jų paaiškinimais (rasa, vaivorykštė, vėjas).</p> <p>- Domisi savo gimtinės istorija.</p> <p>- Domisi apie daiktų pokytį 9 seniau/ dabar).</p> <p>-Domisi aktualiais visuomeninio gyvenimo klausimais.</p> <p>-Paaiškina, kaip reikia prižiūrėti naminius augalus ir gyvūnus.</p> <p>-Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai gamtai.</p>

24.2. Skaičiavimas ir matavimas.

Kiekio supratimas ir skaičiavimas – tai komponentas, kuriame kalbama apie pirmąją vaiko pažintį su skaičiaus sąvoka. Čia svarbūs keli aspektai: skaičiaus panaudojimas kiekiui nustatyti (kiek?), skaičiaus panaudojimas numeravimui (kelintas?); simboliai, naudojami skaičiams pažymėti, numeravimui. Vaiko pažintinė raida neatsiejama nuo vis besikeičiančio vaiko suvokimo apie daiktų panašumus ir skirtumus. Vaiko formos, erdvės suvokimas susijęs su paprasčiausiomis figūromis, daiktų dydžių suvokimu, orientavimusi erdvėje ir lauke.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – nusiteikti pasaulį pažinti skaičiuojant ir matuojant.

Vaikų pasiekimai				
2-3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų	Brandesniems
<ul style="list-style-type: none"> - Skiria žodžius: mažai, daug. - Išrikiuoja daiktus į eilę. - Tapatina daiktus pagal eilę. <p>-Įsidėmi pagrindines spalvas: raudona, mėlyna, geltona, žalia.</p> <p>-Pradedama vartoti palyginamąsias sąvokas: sunkus – lengvas, storas-planas toks pat, kitoks, vienodi, viršuje, apačioje ir pan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Pradedama skaičiuoti daiktus ir palygina pagal daiktų kiekį, - Palyginti kelių daiktų grupes. -Padalina grupes po lygiai. - Pradedama vartoti kelintinius skaitvardžius. - Lygina įvairių dydžių daiktus pagal išorinius požymius (ilgį, plotį, storį, aukštį ir t.t. -Bando konstruoti, grupuoti atsižvelgdamas į daikto formą. - Atpažįsta apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio), kvadratinės (kvadrato) formos daiktus. - Pradedama skirti dešinę ir kairę savo kūno pusę. - Žino metų laikus, paros dalis. 	<ul style="list-style-type: none"> -Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo daiktų formos, dydžio, padėties eilėje. -Skaičiuoja iki penkių. - Skiria kelintinius skaitvardžius. - Skiria trikampę, stačiakampę formas. -Grupuoja daiktus pagal formą, spalvą. - Kalba apie nuotolį, atstumą, daiktų ilgį, plotį, aukštį, storį, masę:. - dėlioja daiktus didėjimo ir mažėjimo tvarka. -Skiria sąvokas: šiandien, vakar, rytoj. 	<ul style="list-style-type: none"> -Sieja daiktų skaičius nepriklauso nuo jų požymių ir jų padėties erdvėje. - Skaičiuoja iki 10 ties. - Palygina daiktų grupes (daugiau, mažiau). -Supranta ir vartoja sąvokas pusiau, į 2-3 dalis. -Pratęsia, sukuria skirtingų požymių sekas su 2- 3 pasikartojančiais elementais. -Nustato daikto vietą kito daikto atžvilgiu. - skiria plokštumos ir erdvės figūras. - matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamas sąlyginius matus (savo kūno dalį, trečią daiktą). - Nustato įvykių seką (metų laikai, paros dalys). -Pradedama suvokti laiko tėkmę. 	<ul style="list-style-type: none"> -Pradedama suprasti ryšius tarp skaičių (pvz. susideda iš dviejų trejetų). -Vartoja žodžius: sudėti atimti, kiek bus. - Skiria ir pavadina plokštumos ir erdvines (kubas, rutulys) figūras. -Grupuoja daiktus pagal nurodytą požymį. - Pradedama suprasti, kad tas pats daiktas gali turėti kelis požymius. - Žaisdami naudojasi vis didesne erdve.

25. Socialinio emocinio ugdymosi sritis.

Socialinis ir emocinis ugdymas organizuojamas kaip procesas, kurio metu ikimokyklinukai įgyja žinių, įgūdžių ir nuostatų šiose srityse: savo emocijų suvokimas ir valdymas, pozityvių tikslų išsikėlimas ir pasiekimas, kitų globa ir rūpinimasis kitais, pozityvių santykių su kitais kūrimas ir palaikymas, tinkamas tarpasmeninių santykių situacijų valdymas, atsakingumas kitų atžvilgiu. Ikimokykliniame amžiuje vaikas siekia būti pripažintas ir gerbiamas toks, koks jis yra. Vaiko gera savijauta kolektyve (grupėje ar kt. aplinkoje) lemia jo savivoką ir savigarbą, emocijas ir jų raišką, savireguliaciją ir santykius su aplinkiniais žmonėmis. Todėl didelis dėmesys skiriamas doriniam ugdymui - kur gėris ir blogis nėra savaiminiai procesai, bet priklauso nuo vaiko ugdymosi, suvokimo ir saviraiškos

25.1. Emocijų suvokimas ir raiška.

Ikimokykliniame amžiuje būdingas užslėptas nepasitikėjimas, susikaustymas, kuris dažnai atsiranda dėl vaikų grupėje prisiimtų stereotipinių vaidmenų (pavyzdžiui, vienas vaikas visada – lyderis, kitas – vykdytojas, vienas – viską mokantis, kitas – ne). Todėl vaiko emocijų ugdymasis pradedamas nuo laisvos būsenos atsiradimo – nuo buvimo pačiu savimi. Tik turint šios būsenos pagrindus, siekiama, kad ikimokyklinukai sąmoningai suvoktų emocijas, jas galėtų įvardinti, o prireikus tam tikroje veikloje (pvz. vaidyboje) galėtų emocijas sukelti, įsijausti ir išreikšti. Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – domisi savo ir kitų emocijomis ir raiška.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandiesiems
<ul style="list-style-type: none"> - Pradeda naudoti emocijų raiškos žodelius. - Atranda savus emocijų raiškos būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pavadina pagrindines emocijas. - Atpažįsta kitų emocijas pagal elgesį. - Pradeda valdyti savo emocijas. 	<ul style="list-style-type: none"> - Apibūdina situacijas, kuriose kilo jausmai. - Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį ir tinkamai į jas reaguoja. - Išreiškia jausmus mimika ir žodžiais, o ne veiksmis. 	<ul style="list-style-type: none"> - Apibūdina jausmus sukėlusias situacijas ir priežastis. - Išreiškia jausmus tinkamais būdais – neskaudindamas kitų. 	<ul style="list-style-type: none"> - Atpažįsta ir įvardija savo ir kitų emocijas, bando į juos atsiliiepti (paguosti, užjausti, susitaikyti, atsižvelgti į kito norus). - Numato, kaip jaustųsi pats ar kitas įvairiose situacijose.

25.2. Savireguliacija ir savikontrolė

Savireguliacija ir savikontrolė suvokiama kaip ikimokyklinuko savitvarda – savo jausmų kontrolė valdant stresą; savo impulsų tvardymas, ištvermingumas susidūrus su sunkumais; tinkama emocijų raiška; asmeninių tikslų iškėlimas ir tikslingas jų siekimas. Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandiesiems
<ul style="list-style-type: none"> - Bando kontroliuoti savo elgesį. - Išbando savo interesų gynimo ir konfliktų sprendimo būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sekdamas suaugusiojo ir kitų vaikų pavyzdžiu laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių. 	<ul style="list-style-type: none"> - Primenant laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių. - Priima dienos ritmo pasikeitimus. - Sugalvoja kelis konflikto sprendimo būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Savarankiškai laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių. - Bando konfliktus spęsti taikiai. ☹ - Sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai tiek, kiek sužadintas susidomėjimas. - Bando susilaikyti nuo netinkamo 	<ul style="list-style-type: none"> - Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai – siekia rezultato. - Supranta taisyklių, susitarimų prasmę. - Atsiranda savitvarkos, savitvarkos pradmenys.

			elgesio jį provokuojančiose situacijose.	- Ieško pagalbos stresinėje situacijoje (susijaudinęs, išsigandęs ir pan.).
--	--	--	--	---

25.3. Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais.

Nuo pat pirmų gyvenimo metų vaikas bendrauja su žmonėmis: su suaugusiais ir vaikais. Suaugusieji ir vaikai jam padeda patenkinti biologines, psichines, emocines, visuomenines reikmes, jiems tarpininkaujant jis sužino apie pasaulį, iš jų perima reagavimo būdą, pažiūras, įgyja įgūdžių, įvairiausias patirties. Todėl ikimokykliniame amžiuje didelis vaidmuo tenka vaiko ir suaugusiųjų, bendraamžių tarpusavio santykiams, kurių metu vaikas mokosi gerbti ir vertinti kitus žmones. Šie susiformavę vaiko gebėjimai turi teigiamus pagrindus tolimesniame gyvenimo etape - užaugę lengviau pritampa prie kolektyvo, kuriame stengiasi įgyvendinti vaikystėje jiems įdiegtas socialinio elgesio taisykles.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – nusiteiktų geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandiesiems
-Lengviau atsiskiria nuo tėvų ar globėjų. Ramiai stebi nepažįstamus žmones. - Žaidžia greta arba trumpai su draugu. - Audringai reiškia teises į savo daiktą.	-Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų. - Pasitiki pedagogu, priima pagalbą, vykdo individualius prašymus. - Žaidžia kartu su bendraamžiais. - Dalijasi žaislais.	-Įtraukia suaugusįjį į savo žaidimus ir bendrą veiklą. - Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus. - Draugams siūlo savo žaidimų idėjas. - Padeda kitam vaikui.	-Stengiasi laikytis susitarimų. - Bando tinkamu būdu išsakyti priešišką nei suaugusiojo nuomonę. - Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais. - Turi draugą.	Pagarbiai bendrauja su suaugusiais. - Supranta suaugusiojo jausmus ir užjaučia. - Tolerantiškai bendrauja su bendraamžiais. - Supranta žodžių ir veiksmyų pasekmes. - Išklauso kitų nuomonę ir iš jos mokosi.

25.4. Savivoka ir savigarba.

Ypatingas dėmesys skiriamas ikimokyklinuko savivokos ir savigarbos ugdymui (si) – tiksliai savo jausmų, interesų, vertybių ir teigiamų asmeninių ypatybių vertinimui. Nes tik teisingai save įsivertinant, susiformuoja pasitikėjimo savimi jausmas.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – save vertina teigiamai.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandiesiems
--------	--------	--------	--------	--------------

-Kalba pirmuoju asmeniu „aš“. -Pasako kas jis yra – berniukas ar mergaitė. -Pavadina 5-6 kūno dalis. - Didžiuojasi tuo, ką turi ir gali padaryti.	-Pasako savo ir kito jausmus, norus. - Supranta, kad kitas negalėjo matyti to ką matė jis, nes kitas žmogus nebuvo šalia. -Mano, kad jis yra geras, todėl jį kiti palankiai vertina.	-Supranta, kad jis buvo (kūdikis), yra (vaikas) ir visada bus tas pats asmuo užaugęs (vyras/moteris). - Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys. - Siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų.	- Įvardija savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. - Pasako savo tautybę. - Save vertina teigiamai. - Atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus	-Pasitiki savimi ir savo gebėjimais. - Priskiria save giminei (tetos, seneliai, pusseserės). - Mokosi saugoti savo privatumą. -Pradedą suprasti, kas nuo jo norų ir pastangų nepriklauso.
--	--	--	---	--

26. Kalbos ir komunikacijos ugdymosi sritis.

Pati svarbiausia kalbos funkcija komunikacinė- vaikas domisi savimi, kitais žmonėmis, aplinka, gamta. Daiktais, skatina vaiko kalbinę raišką. Kalbos dėka vaikai pateikia vieni kitiems informaciją. Jau 3 metų vaikai pradeda domėtis raidėmis, imituoti skaitymą, rašymą. Vaiko kalbos ir komunikavimo svarbiausios ugdymo kryptys: girdimųjų suvokimų lavinimas. Žodyno turtinimas, gramatiškai taisyklingos kalbos ugdymas, rišlios kalbos ugdymas, regimojo suvokimo ugdymas, rankos paruošimas rašymui.

26.1. Rašytinė kalba.

Rašytinė kalba – vaiko minčių dėstymas erdvėje (pvz. popieriaus lape). Pirmas tokios kalbos momentas – vaiko „keverzonės“, todėl vaiko piešiniai – tai savita kalba. Nuo daiktų piešimo pereinama prie žodžių piešimo – rašytinės kalbos ugdymo (si). Vaikų mokymasis rašyti vyksta per žaidimus, kurie prasideda nuo smulkiosios motorikos lavinimo. Taip siekiama, kad raidė būtų tokia pat svarbi, kaip ir kalba. Rašytinė kalba – paties vaiko veikla. Ypatingai svarbu ikimokykliniame amžiuje skatinti vaikus domėtis knygomis, taip rašytinę kalbą sieti su skaitymu. Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandiesiems
<i>Rašymas</i> -Piešia vertikalias ir horizontalias linijas. <i>Skaitymas</i> -Pavadina matomus paveikslėlius.	<i>Rašymas</i> -Domisi rašikliais ir kompiuteriu. - pradeda domėtis raidėmis ir bando jas „naudoti“ savo veikloje <i>Skaitymas</i> -„Skaity“ knygelių paveikslėlius.	<i>Rašymas</i> -Supranta spausdinių funkcijas: kalendorius, valgiaraštis, meniu, reklama ir pan.) - Kopijuoja ir bando rašyti raides. - Kompiuteriu spausdina raides. <i>Skaitymas</i> -Domisi raidėmis	<i>Rašymas</i> -Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą. -supranta rašymo paskirtį, tikslus. - Kopijuoja ir bando rašyti raides. <i>Skaitymas</i> - Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį - žino keliolika	<i>Rašymas</i> -Išskiria garsą žodžio pradžioje, viduryje ir gale. - Suvokia pasakojimo, pokalbio eigą, supranta ir interpretuoja. -vartoja antonimus ir sinonimus. - kuria ir pasakoja įvairius tekstus) mįslės,

		ir supranta, kad raidės turi pavadinimus.	abėcėlės raidžių, - Paskaito savo vardą.	humoristinės istorijos ir pan.)
26.2. Sakytinė kalba				
<p>Sakytinė vaiko kalba – tai gebėjimas kalbėti, kalbos turinys, klausimasis, o gebėjimas išsakyti mintis – kalbos raiška. Vaiko sakytinė kalbinė raiška susiejama su grafine, plastine, muzikine, mimikos ir gestų išraiška. Ikimokykliniame amžiuje tarp sklandaus vaiko kalbėjimo ir smulkiosios motorikos judesių yra tiesioginis ryšys. Todėl ikimokykliniame amžiuje skiriamas didelis dėmesys smulkiosios motorikos žaidimams, kurie aktyvina vaikus, išlaisvina vaiko mintis, jausmus, kartu ir drausmina, skatina ir plėtoja mąstymo procesus, padeda bendrauti ir bendradarbiauti. Programoje pagrindinis kalbos ugdymo metodas - kasdieninis bendravimas įvairios veiklos metu. Siekime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – nusiteikęs išklausti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p>				
Vaiko pasiekimai				
2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandesniems
-Supranta kalbą ir kalba 3-4 žodžių sakiniais. -Atsako vienu ar keliais žodžiais į elementarius klausimus.	-Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. - Atpasakoja trumpus kūrinėlius. - Išklauso kūrinį iki galo nepertraukdamas skaitančių.	- Išskiria pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose. - Vartoja vaizdingus, palyginamuosius žodžius. Deklamuoja.	-Skiria garsą žodžio pradžioje, viduryje ir gale. -Suvokia pasakojimo, pokalbio eigą, supranta ir interpretuoja. -Vartoja antonimus ir sinonimus. - Kuria ir pasakoja įvairius tekstus (mįsles, humoristines istorijas ir pan.)	- Nepartraukiamai klausosi draugų kalbos. -Įvardija skirtumus tarp literatūriškai ir tarmiškai tariamų garsų. -Supranta, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį.

27. Fizinio aktyvumo ugdymosi sritis.

Svarbu vaikui nuo pat mažens puoselėti norą būti aktyviu, sveikai gyventi. Vaikas skatinamas įvaldyti visus judėjimo būdus, puoselėjamos individualios fizinės savybės: judrumas, vikrumas, ištvermė, judesių koordinacija. Organizuotų valandėlių metu judesių atlikimas apjungiamas pagal tam tikrą siužetą, tai vaikams suteikia didesnę malonumą ir susidomėjimą judesių atlikimu, suteikia žaismingumo. Judrių žaidimų organizavimas – vienas iš metodų, skatinančių vaikų fizinį aktyvumą. Vaikams sudaromas dienos režimas, organizuojama rytinė mankšta, du kartus savaitėje vaikams kūno kultūros specialistas salėje arba lauke veda. Kūno kultūros specialistai, sudaromos galimybės lankyti „Mažojo futboliuko“ treniruotes. Vaikams, kuriems reikalinga korekcinė pagalba, atliekami masažai, plokščiapėdystės profilaktinės priemonės.

27.1. Fizinis aktyvumas

Fizinis aktyvumas – tai kryptinga vaiko veikla, gerinanti fizines galias, kurios būtinos norint pasiekti ir išlaikyti aukštą sveikatos ir fizinio išsivystymo lygį. Gryname ore praleistas laikas ir fiziniai pratimai grūdina organizmą, teigiamai veikia kaulų, raumenų, nervų sistemas. Fizinis aktyvumas tai ne maratonai ar valandų valandas sportavimas sporto salėje, tai judrieji žaidimai, sportiniai estafetės, pasivaikščiojimai, darbinė veikla, sportinės pramogos.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą - noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandiesiems
<ul style="list-style-type: none"> - Pastovi ant vienos kojos. - Lipa ir nulipa laiptais. - Atsispirdamas dviem kojomis pašoka nuo žemės. - Peršoka liniją. - Įkerpa popieriaus kraštą. 	<ul style="list-style-type: none"> - Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. - Išlaiko pusiausvyrą eidamas nedideliu paaukštinimu. - Šokinėja abiem ir ant vienos kojos. - Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. - Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų 	<ul style="list-style-type: none"> -Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu. - Juda vingiais greitėdamas ir lėtėdamas. - Šokinėja vietoje, judant pirmyn, įveikdamas kliūtis. - Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais (užsega ir atsega sagas, veria ant virvelės smulkius daiktus). - Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai 	<ul style="list-style-type: none"> - Eina ratu, poromis, atbulomis. - Šoka į toli, į aukštį. - Žaidžia žaidimus su kamuoliu. - Žaidžia komandomis, derindamas veiksmus. - Tiksliau valdo pieštuką ir žirkles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Išlaiko saugų atstumą eidamas, bėgdamas šalia draugo. -Bėga derindamas du ar daugiau judesių. -Kerpa gana tiksliai. - Sulenkia popieriaus lapą per pusę, į keturias dalis. - Meta ir kartais pataiko kamuolį į krepšį, vartus, taikinį. - Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai.

27.2. Kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai.

Pagrindinės sritys, rodančios vaiko kasdienio gyvenimo įgūdžius, yra gebėjimas valgyti ir gerti, elgtis prie stalo; praustis; apsirengti ir nusirengti ir t.t. Tačiau programoje į vaikų kasdieninio gyvenimo įgūdžių ugdymąsi žiūrima plačiau - padedama vaikui perimti svarbus sveikos gyvensenos įgūdžius: savęs pažinimo, savitvarkos, tinkamo maitinimosi, saugaus elgesio, sveikatos saugojimo ir stiprinimo. Formuojami vaikams pozityvūs gyvenimo įgūdžiai - prisitaikyti kolektyve.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

Vaiko pasiekimai

2-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.	Brandiesiems
<ul style="list-style-type: none"> -Suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia. -Padedama vieną kitą daiktą į vietą. - Pats nueina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. 	<ul style="list-style-type: none"> -Padedamas plaunasi, šluostosi rankas ir veidą. -Padedamas susitvarko žaidimų vietą. -Padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir 	<ul style="list-style-type: none"> - Dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. -Domisi, kuris maistas sveikas ir naudingas. - Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir 	<ul style="list-style-type: none"> - Padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal oro sąlygas. -Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. -- Padedamas suaugusiojo 	<ul style="list-style-type: none"> - Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą. - Savarankiškai pasirenka drabužius ir avalynę pagal oro sąlygas. - Žino kaip saugiai elgtis gatvėje, kelyje,

-Valgo ir geria savarankiškai	nusiauna batus. -- - Pasako kaip elgtis su pavojingais daiktais (degtukais, vaistais ir pan.).	nusiauna batus. - Priminus plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto. -Priminus tvarkosi žaislus.	serviruoja ir po valgio sutvarko stalą. - Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika.	namuose. -Savarankiškai laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių. - Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos riboti reikia.
-------------------------------	---	---	--	--

28. Meninės raiškos ugdymosi sritis.

Menine veikla siekiama lavinti vaiko saviraišką, vaizduotę, ugdyti jo estetinį skonį. Vaiko kūryba primena žaidimą spalvomis, muzika ar judesiu. Ikimokykliniame išskiriamos trys meninės veiklos rūšys: muzika, dailė, vaidyba. Ugdydami ikimokyklinio amžiaus vaiką, sieksime sudominti kūrybos procesu, o ne rezultatu. Grupės vaikams du kartus per savaitę salėje vyksta organizuota muzikinė veikla; vieną kartą dailiniai užsiėmimai, veikia vaikų dailės studija. Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

28.1. Dailė.				
Vaiko pasiekimai				
2-3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų	Brandesniems
-Savo „keverzonėse“ išvelgia daiktus ir įvykius. - Eksperimentuoja dailės priemonėmis išreiškdamas save.	- Patirtį išreiškia naudodamas įvairias linijas, jų derinius, geometrines ir laisvas formas, spalvas. - Eksperimentuoja dailės priemonėmis atspausdindamas spalvas	- Patirtį išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. - Eksperimentuoja išbandydamas skaitmenines priemones, fotoaparata	- Dailės darbus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, žodžiais). - Eksperimentuoja mišriomis dailės priemonėmis ir technikomis.	- Kūrybiškai panaudoja tradicines ir netradicines priemones. - Bando kurti naudodamasis skaitmeninio piešimo programomis.
28.2. Muzika ir šokis				
Vaiko pasiekimai				
2-3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų	Brandesniems
-Dainuoja 2-4 garsų daineles. - Kartu su pedagogu ritmiškai groja muzikos instrumentais. - „Šoka“	Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo daineles. - Kuria ritminius motyvus. - „Šoka“ vaizduojamuosius šokamuosius	- Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) girdėtus kūrinčius. - - Dainuoja dialoginio pobūdžio	- Dainuoja platesnio diapazono vienbalses daineles. - Groja 2-3 garsų melodijas. - Šoka ratelius pritaikydamas įvairius žingsnelius. - Šoka išreiškdamas	- Dainuoja dainas su instrumentiniu pritarimu. - Kuria melodijas šokiams. - Savarankiškai šoka po

mėgdžiodamas judesius.	žaidimus.	daineles. - Šoka šokius pritaikant skirtingo tempo dalis.	erdvės (aukštai-žemai) ir laiko (greitai-lėtai) elementus	muzikinės įžangos.
------------------------	-----------	---	---	--------------------

28.3. Vaidyba.

Vaiko pasiekimai

2-3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų	Brandesniems
- Kartoja matytus veiksmus, judesius. - Vaizduoja siužetinius elementus.	- Kuria dialogą tarp veikėjų. -Atkuria matytų situacijų fragmentus.	- Vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą. -Susikuria vaidybinę aplinką	Improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes. - Tikslingai naudoja daiktus teatro reikmėms.	Bendrauja su kitu vaidinimo veikėju. -Naudoja veikėjams charakteringas balso tonacijas.

28.4. Estetinis suvokimas.

Estetinio suvokimo ugdymasis nekelia tikslo padaryti vaiką visų meno rūšių mylėtoju, nes mėgdamas ir suprasdamas kelias meno rūšis, vyresniame amžiuje vaikas sugebės pastebėti ir įvertinti įvairių kūrinių savitą grožį. Svarbi estetinio vaikų auklėjimo dalis yra skaitymo menas. Grožinė literatūra žadina vaiko savęs pažinimo ir vertinimo poreikį, parodo žmoniškųjų vertybių ir siekimų prasmę. Todėl vaikas skatinamas kalbėti ne tik taisyklingai bet ir raiškiai. Tokie veiksmai lavina vaiko klausą, jis geriau skiria garsus. Vaiko sugebėjimas mėgdžioti, jausti intonacijos įvairumą yra svarbus estetinio suvokimo tobulinimo veiksnys. Estetiniame suvokime svarbiausia ne įgyti žinių, o dvasiškai tobulėti, suprasti tas vertybes ir idealus, kurias akcentuoja meno kūrėjas. Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – domisi, gėrisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

Vaikų pasiekimai

2-3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų	Brandesniems
-Emocingai reaguoja į dainų garsus, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinių objektus.	Džiaugiasi menine veikla, nori šokti, dainuoti, vaidinti. - Keliais žodžiais ar sakiniiais pasako savo meninius įspūdžius. - Reaguoja į kitų vertinimus. -Grožisi gamtos garsais, spalvomis.	- Dalijasi įspūdžiais po koncertų, spektaklių. -Supranta ir pakomentuoja kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus)	-Papasakoja įspūdžius apie meninio kūrinio siužetą. -Grožisi ir palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, įvardija kodėl gražu. - Pastebi papuoštą aplinką	- Nori matyti ir kurti grožį aplinkoje. - Pasakoja, aiškina, ką pats sukūrė ir kaip kūrė. - Domisi kitų meninėmis idėjomis ir jas panaudoja savo veikloje.

29. Į visas ugdymo sritis integruojamos ugdymosi sritys.

29.1. Mokėjimas mokytis.

Ikimokykliniame amžiuje mokėjimo mokytis gebėjimų ugdymasis suprantamas kaip vaiko poreikis sužinoti, atsakomybė už savo veiklą, pasirenkamus veikimo būdus; savo stiprybių ir trūkumų žinojimas; veiklos rezultatų apmąstymas; domėjimasis pasirenkamos veiklos galimybėmis.

Mokėjimas mokytis – tai vaiko noras bei pasirengimas imtis naujų užduočių, gebėjimas kontroliuoti veiklos procesą bei taikyti įgytus gebėjimus įvairiuose kontekstuose.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – noriai džiaugiasi tuo, ką išmoko.

Vaiko pasiekimai

2-3 metų	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai	Brandesniems
<p>-Domisi kas kaip veikia.</p> <p>-Atidžiai stebi veiklą ir bando pakartoti veiksmus.</p>	<p>- Siūlo žaidimų idėjas.</p> <p>- Domisi aplinka – klausinėja.</p> <p>- Žaidžia kūrybiškai.</p>	<p>- Imasi iniciatyvos įgyvendinant žaidimų idėjas.</p> <p>- Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas.</p> <p>- Spėlioja veiksmų pasekmes.</p>	<p>- drąsiai ieško atsakymų į kylančius klausimus.</p> <p>-Kalba apie tai, ko norėtų išmokti, planuoja savo veiklą.</p> <p>-Randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose (enciklopedijose, žinyuose ar pan.)</p>	<p>-Kalba apie mokymąsi mokykloje, jo prasmę.</p> <p>- Analizuoja savo veiklą, kaip pavyko.</p> <p>-Orientuojasi informacijos gavimo žaltiniuose (pokalbis, stebėjimas, knygos, internetas, TV ir pan.).</p> <p>-Mokosi iš kitų patirties.</p>

29.2. Iniciatyvumas ir atkaklumas.

Iniciatyvumas – ikimokyklinuko savybė pasireiškianti savarankišku veiklos atlikimu, idėjos iškėlimu. Atkaklumas - savo tikslų siekimas, nenuolaidžiavimas savo norams. Tačiau būti iniciatyviam ir atkakliam labai sudėtinga, nes reikia įdėti pastangų. Šių gebėjimų ugdomasis formuoja vaiko valią - nusiteikimą veikti aktyviai, rinktis veikimo kryptis, įveikti kliūtis, siekti tikslo, padeda pasirinkti geriausius veiklos variantus.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – didžiuojasi savimi ir savo didėjančiais gebėjimais.

Vaiko pasiekimai

2-3 metų	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai	Brandesniems
<p>- Pats keičia veiklą.</p> <p>- Reiškia savo norus, sako „ne“.</p>	<p>- Pasirenka ir žaidžia vienas ar su draugais.</p> <p>- Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą (susidomėjus).</p> <p>- Laukia suaugusiojo pagalbos, padaršinimo, kai susiduria su nesėkme.</p>	<p>- Ilgesį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ar su draugais.</p> <p>- Pereina nuo pasirinktos veiklos prie suaugusiojo pasiūlytos veiklos.</p> <p>- Bando pats įveikti kliūtis veikloje, nepavykus kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.</p>	<p>-Plėtoja veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną.</p> <p>- Ilgesniam laikui įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą.</p> <p>- Kreipiasi pagalbos į draugus ir tik po to į suaugusįjį.</p>	<p>- Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam ją plėtoja.</p> <p>- Nuo pradžios iki pabaigos atlieka nepatrauklią veiklą.</p> <p>- Priima iššūkius naujai veiklai, bando pats įveikti kliūtis.</p>

29.3. Tyrinėjimas.

Smalsaudami vaikai pažįsta save ir pasaulį, lavina savo mąstymo gebėjimus, išbando įvairių elgesį, sužino, kas jiems patinka, o kas – ne. Smalsumas išreiškia norą sužinoti bei patirti kažką nauja ar neįprasta, o tai pasiekama tyrinėjant. Smalsumas yra poreikis, o tyrinėjimas – elgesys. Vaiko tyrinėjimas gali būti iš anksto apgalvotas ir sistemingas arba atsitiktinis. Ikimokyklinuko tyrinėjimais atveria galimybes pažinti aplinką, bendraamžius, suaugusiuosius, tam tikrus mokymosi dalykus, o be to – ir save patį. Skatindami tyrinėjantį mažylio elgesį, vaikas įgauna motyvaciją mokytis, o jo veikla pasipildo kūrybine vaizduote.

Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Vaiko pasiekimai

2-3 metų	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai	Brandesniems
- Domisi jį supančia aplinka. - Kartoja veiksmą po patirtos nesėkmės.	- Tyrinėja supančią gamtinę ir daiktinę aplinką visais pojūčiais. -Pasirenka reikalingas priemones tiriamajai veiklai.	- Domisi iš ko padaryti daiktai, jų savybėmis. - Suvokia daiktų paskirtį. - Įvardina daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų skirtingus pastebėjimus.	- Atlieka trumpalaikius stebėjimus. -Pasitelkia priemonių įvairovę (lupą, mikroskopą). - Analizuoja, grupuoja ir klasifikuoja daiktus pagal savybes.	- Atlikęs tiriamąją veiklą daro išvadas. - Tyrinėjimams naudoja skaitmenines technologijas (kompiuteris, fotoaparatas, mobilusis telefonas). -Žino ir suvokia tyrinėjimo saugumo taisykles. - Tyrinėjimo rezultatus pavaizduoja schema.

29.4. Problemų sprendimas.

Problemų sprendimo gebėjimai padeda vaikams priimti konstruktyvius sprendimus. Vaikas pats mokosi pasirinkti, nuspręsti ir pajusti problemų sprendimo ar pasirinkimo padarinius. Todėl ikimokykliniame amžiuje vaiko problemų sprendimų ugdymasis ateityje palengvina ir praplečia sprendimų variantus ir poelgių galimas pasekmes.-

Sieksime, kad vaikai ugdytųsi vertybinę nuostatą – nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.

Vaiko pasiekimai

2-3 metų	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai	Brandesniems
- Stebi savo veiksmų pasekmes. - Prašo pagalbos nepavykus atlikti veiklos.	-Išbando įvairias daiktų panaudojimo galimybes. - Supranta kada pavyko įveikti sunkumus.	- Ieško tinkamų sprendimo būdų. -Bando įveikti sunkumus pats	-Pradedama matyti sprendimų pasekmes. -Tariasi su kitais dėl veiksmų atlikimo. -Nepasiekus	-Sudėtingą veiklą priima natūraliai, nusiteikęs įveikti kliūtis. - Žino ar problemą gali įveikti pats.

			tikslo, bando keletą kartų.	
<p>29.5. Kūrybiškumas.</p> <p>Kūrybiškumas suprantamas, kaip vaiko savybė atrasti tai, kas nauja, originalu, netikėta. Kūrybiškumas tai kiekvieno saviraiškos puoselėjimas, gebėjimas netipiškai, originaliai mąstyti, kurti. Kūrybiškumas atsiskleidžia vaikų veikloje: gebėjimais klausinėti, diskutuoti, įsivaizduoti, fantazuoti, daryti savaip.</p> <p>Sieksime, kad vaikas ugdytųsi vertybinę nuostatą – jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p style="text-align: center;">Vaiko pasiekimai</p>				
2-3 metų	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai	Brandesniems
- Žaidimų metu atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus.	-įžvelgia naujas įprastų dalykų savybes.	-Neįprastai , išradingai naudoja įvairias medžiagas, priemones.	Ieško netikėtų sprendimų, naujų idėjų, neįprastų medžiagų.	-Savitai eksperimentuoja -Nebijo suklysti, daryti kitaip.

VI. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

30. Ikimokyklinio ugdymo rezultatas – vaiko pasiekimai.

31. Programos vykdytojai taikys neformalų vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimą – stebės vaiką natūralioje aplinkoje ir fiksuos tai, ką mato (t.y. rinks duomenis). Surinktus duomenis kaups – interpretuos – apibendrins.

32. Organizuodami šią veiklą sieksime – pažinti vaiką ir jo individualybę, išsiaiškinti kiekvieno vaiko poreikius ir galimybes, nustatyti vaiko pasiekimų lygį (žingsnelį) ir daromą pažangą, padėsime vaikui suvokti, kas jam sekasi gerai, kur reikalinga pagalba.

33. Vaiko pažanga ir pasiekimai fiksuojami vadovaujantis parengta Programa, apimant visas aptartas ugdymosi sritis.

34. Pagrindiniai vaiko pasiekimų vertintojai – mokytojai, dalyvauja tėvai (globėjai, juos atstovaujantys asmenys) ir vaikai. Specialiųjų ugdymosi poreikių vertinime dalyvauja švietimo pagalbos specialistai: teikia konsultacijas, rekomendacijas auklėtojoms dėl ugdymosi perspektyvos, pagalbos teikimo būdų.

35. Metodai. Pagrindinis metodas – stebėjimas (vaiko veiklos, rezultatų) ir fiksavimas, pokalbiai (su vaiku, vaiko tėvais), veiklos rezultatų analizė (kūrybos darbų analizė, vaizdo įrašų analizė, vaiko veiklos nuotraukos, žodinė kūryba, rašytinės kalbos pavyzdžiai).

36. Vaiko ugdymo (si) pasiekimai dokumentuojami ir kaupiami: vaiko pasiekimų apraše (jis rengiamas pradėjus lankyti ikimokyklinio ugdymo grupę iki išėjimo ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą). *Vaiko darbų aplankas (dienoraštis)* kaupiamas vieneriems metams – jo sudaryme aktyviai dalyvauja ir pats vaikas.

37. Ankstyvojo amžiaus grupėje tėvams rengiamos grįžtamojo ryšio lentelės. Jas rengia ir pateikia tėvams šioje grupėje dirbančios auklėtojos.

38. Vaiko pasiekimai ir pažanga aptariami individualiai su vaikų tėvais (globėjais, juos atstovaujantys asmenys), su Mokyklos administracija, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, metodinės grupės pasitarimuose, Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose. Mokytojų tarybos posėdžiuose pateikiama bendra informacija apie ugdymo grupės vaikų pasiekimus, siejant ją su ugdymo tikslais ir uždaviniais, numatoma ateities perspektyva.

VII. NAUDOTI ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Bitinas, B. (2000). Ugdymo filosofija. Vilnius: Enciklopedija.
2. D. T. Dodge, L. J. Colker, C. Heroman (2007). Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius: Presvika
3. D. T. Dodge, S. Rudick, K. Berke (2008). Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas . Vilnius: Presvika.
4. Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa. Prieiga internetu: <http://www.smm.lt/uploads/documents/gyvenimo-igudziu-programa>.
5. Grinevičienė, N. (2002).Vaikystės žaidimai. Kaunas: Šviesa.
6. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (2014). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
7. Ikimokyklinio ugdymo kokybė. Švietimo problemos analizė. ŠMM, 2012, rugsėjis Nr. 13 (77), ISSN 82 -4156.
8. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas, patvirtintas 205 m. balandžio 18 d. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK-627.
9. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo vadybos kokybės vertinimas. Tyrimo ataskaita. 2009. Prieiga internetu: <http://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/Tyrimai>.
10. Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu NR. I-983.
11. Katinienė, A. (1998). Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje. Vilnius: Kronta.
12. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. Prieiga internetu: www.Lietuva2030.lt .
13. Lietuvos Respublikos seimo 2003 m. patvirtinta Nr. IX patvirtinta „Vaiko gerovės politikos koncepcija“ (Žin., 2003. Nr-52-2316).
14. Lietuvos Respublikos seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745. Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija.
15. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-259;2003, Nr. 63- 2853).
16. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti (2006). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
17. Monkevičienė, O. (sud.) (2001). Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius: Minklės leidykla.
18. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa (2014). Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras: Šviesa.
19. Rimkienė, R. (2004). Ugdytojų veiklos gairės. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
- 20.Sciller P., Bryant T. (2004). Vertybių knyga. Kaunas: Šviesa.
21. Szarkowicz, D. (2011). Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Thomson Social Science Press.

PRITARTA

Mokyklos tarybos 2016 m. balandžio 28 d.
protoliniu nutarimu (Protokolas Nr. 2)